

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2022

IT-TMIEN SENA L-ISTUDJI SOĠJALI IL-HIN: Siegħa

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha SITT taqsimiet (A, B, C, D, E u F). L-istudenti jridu jwieġbu t-taqsimiet KOLLHA. Il-marki jidhru bejn il-parentesi jew fl-aħħar ta' kull taqsima.

Taqsimi A: Imla l-vojt billi tagħzel il-kelma t-tajba.

l-istituzzjonijiet	multikulturali	l-ambjent	drawwiet	valur
il-bidliet soċjali	tolleranza	dinamiku	tas-solidarjetà	nukleari

1. Kollox jinbidel minn żmien għal żmien, kemm il-bniedem kif ukoll _____ li jgħix fih.
2. Kull bidla tħalli effett fuq is-soċjetà u _____ tagħha.
3. Il-kultura hi proċess ħaj u _____ .
4. _____ jaffettwaw il-valuri u n-normi tas-soċjetà.
5. L-inklużjoni għandha tkun _____ importanti fil-kultura Maltija.
6. Waħda mill-bidliet soċjali kienet li l-familja ma baqgħetx estiza iżda saret _____.
7. Bidla oħra soċjali hija li Malta saret soċjetà _____.
8. Biex soċjetà multikulturali tiffunzjona sew, irid ikun hemm rispett u _____ bejn iċ-ċittadini kollha.
9. Fil-passat, ħafna _____ kienu marbutin mar-reliġjon.
10. Permezz _____ in-nies juru għajnuna ma' xulxin.

(10 marki)

Taqsim B: Aghzel billi timmarka twegiba WAHDA tajba biss.

1. **Is-sostenibiltà tfisser**
 - (a) li ma naħlux ir-riżorsi li għandna llum biex il-generazzjonijiet tal-futur igawduhom ukoll
 - (b) li nixtru kulma naraw
 - (c) nibqgħu nistudjaw tul ħajjitna kollha
2. **F'sammit tal-Ġnus Magħquda li sar fl-2018, il-pajjiżi membri ftehm li**
 - (a) jaħdmu fuq lista ta' 17-il mira biex itejbu l-qagħda tad-dinja
 - (b) se jkomplu jħaffru għaż-żejt
 - (c) se jhallu iżjed gwerer u mibegħda
3. **Żvilupp sostenibbli jitlob li l-pajjiżi joħolqu opportunitajiet biex**
 - (a) ikomplu jiżviluppaw mingħajr ma jgħarrqu r-riżorsi naturali tagħhom
 - (b) ikomplu jsiru sinjuri u qawwijin
 - (c) iżidu l-immigrazzjoni
4. **Tip ta' kummerċ li qed jaħdem biex jgħin produtturi żgħar f'pajjiżi fqar jissejjah**
 - (a) trejd unjin
 - (b) kapitaliżmu
 - (c) kummerċ ġust
5. **Biex il-produtturi tal-ikel (il-bdiewa) ma jbatux il-faqar jeħtieġ**
 - (a) li jkunu jafu jiktbu u jaqraw
 - (b) li jingħataw prezz xieraq tal-prodotti tal-biedja
 - (c) li jħallsu t-taxxa
6. **Poter huwa**
 - (a) meta ssegwi bla ma tistaqsi deċiżjonijiet ta' nies oħra
 - (b) il-kapaċità li persuna tinfluwenza lill-oħrajn u gġegħelhom jagħmlu dak li trid hi
 - (c) id-dmir li tħallas it-taxxi
7. **Waħda mill-problemi ambjentali f'Malta bħalissa hija**
 - (a) li m'hawnx biżżejjed toroq
 - (b) li hawn ħafna bdiewa
 - (c) l-użu akbar ta' karozzi fit-toroq qiegħed iwassal għal ħafna tniġġis
8. **Żvilupp ambjentali tajjeb jeħtieġ**
 - (a) bilanċ bejn il-bejgħ u x-xiri
 - (b) bilanċ bejn il-bini u n-natura
 - (c) zieda fl-użu ta' plastik
9. **Żvilupp soċjali tajjeb jeħtieġ**
 - (a) opportunitajiet indaqs u drittijiet ugwali
 - (b) aktar kliem ta' mibegħda u diskriminazzjoni
 - (c) bankini u toroq lixxi
10. **Konsumaturi responsabbli huma daww li jixtru**
 - (a) kemm jifilħu
 - (b) prodotti li fihom ħafna plastik
 - (c) prodotti li ma jagħmlux ħsara lill-ambjent

(10 marki)

Taqsim C: Immarka ✓ jekk hux VERU jew FALZ.

		VERU	FALZ
1.	Soċjetà multikulturali tfisser soċjetà li fiha kultura waħda biss.		
2.	Ir-reklami jħajru lin-nies jixtru prodotti li m'għandhomx bżonn.		
3.	Wieħed mill-fatturi qawwija li jbiddu l-kultura huwa l-mass midja.		
4.	Bidla rivoluzzjonarja sseħħ bil-mod il-mod, kważi mingħajr ma nindunaw.		
5.	Waħda mill-bidliet ewlenin li seħħet 60 sena ilu kienet li Malta ma baqgħetx kolonja Ingliża.		
6.	Uħud mill-prodotti u servizzi li nixtru huma bżonnijiet filwaqt li oħrajn huma kapriċċi.		
7.	F'demokrazija l-partit politiku li jgħib l-inqas ammont ta' voti f'elezzjoni ġenerali, ikollu dritt li jiggverna.		
8.	Il-pluralizmu u t-tolleranza huma ta' ħsara għal pajjiż demokratiku.		
9.	F'demokrazija, student tat-tmien sena għandu dritt jivvota f'elezzjoni ġenerali.		
10.	L-ikbar żvantaġġ tad-demokrazija huwa li persuna li mhix infurmata għandha l-istess poter daqs persuna infurmata, permezz tal-vot.		

(10 marki)

Taqsim D: Aqra sew dawn is-sitwazzjonijiet u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarhom billi tagħti ŻEWĠ eżempji għal kull sitwazzjoni.

1. Katrina semgħet għall-ewwel darba dwar il-kummerċ ġust mil-lezzjoni fl-iskola u xtaqet li l-familja tagħha jibdeu jixtru minn dawn il-prodotti, fejn hu possibbli. Kif jistgħu jagħmlu dan?

(4)

2. Jean Paul xtara mowbajl ġdid wara li ra ħafna reklami sbieħ dwaru. Mill-ewwel induna li ma kien xejn speċjali u li seta' ma xtrah xejn. Ħadu lura għand tal-ħanut iżda dan m'aċċettax li jagħtih flus lura. X'seta' għamel qabel ma xtrah?

(4)

3. F'Novembru li għadda, in-nanniet irċevew ittra mill-NSO fejn kellhom informazzjoni dwar kif jimlew iċ-ċensiment onlajn. In-neputija tagħhom għenithom jimlewh imma qabel, staqsiethom x'inhu ċensiment. In-nanniet iddeskrivewh hekk:

(4)

4. L-għalliema tal-Istudji Soċjali spjegat dwar żvilupp soċjali u qalet lill-klassi tiegħek biex tiktbu ittra lill-Kunsill Lokali biex titolbu żewġ affarijiet jew servizzi għalikom iż-żgħażaġh u għal persuni oħra. Kieku x'titolbuhom?

(4)

5. Liam għalaq is-sittax-il sena u seta' jivvota. Għalkemm ħassu kburi li rċieva l-vot, xorta ma ħassx li kien infurmat biżżejjed. X'jista' jagħmel biex jieħu deċiżjoni tajba u jivvota bil-għaqal?

(4)

(20 marka)

Taqsimha E: Aqra s-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA.

Skont l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika, sal-aħħar tas-sena 2016, f'Malta kien hawn aktar minn 460,000 resident. Juri wkoll li mill-2012, il-popolazzjoni f'Malta żdiedet b'madwar 10,000 kull sena. F'Malta l-irġiel huma mistennija li jgħixu medja ta' 81 sena, filwaqt li għan-nisa, din l-istennija titla' għal madwar 84 sena. Aktar minn 55,000 persuna barranija qed joqogħdu f'Malta. Dan ifisser li madwar 12% tal-popolazzjoni huma barranin. (NSO 2016)

Silta meħuda minn Studji Soċjali, L-Ewwel Sentejn, p66

Mistoqsijiet

1. F'dawn l-aħħar snin, l-popolazzjoni f'Malta żdiedet. Agħti **żewġ** raġunijiet għal dan.

(4)

2. Fis-silta qrajna li l-popolazzjoni f'Malta żdiedet b'madwar 10,000 kull sena. Semmi **tlit** effetti li qiegħda tħalli ż-żieda fil-popolazzjoni.

(6)

3. Ix-xiri jiżdied meta tiżdied il-popolazzjoni. Spjega għaliex.

(1)

4. Il-konsumeriżmu huwa x-xiri bla rażan ta' prodotti li l-bniedem jaħseb li għandu bżonn. Semmi **żewġ** effetti li jista' jkollu dan ix-xiri kollu fuq l-iżvilupp ambjentali tal-pajjiż.

(4)

5. Il-prodotti nistgħu naqsmuhom fi tnejn: kapriċċi (*wants*) u bżonnijiet (*needs*). Agħti **żewġ** eżempji għal kull tip.

a) kapriċċi (*wants*): _____

b) bżonnijiet (*needs*): _____
_____ (4)

6. Kull prodott jgħaddi minn proċess biex jasal għand il-konsumatur. Dan il-proċess jissejjaħ il-Katina tal-Produzzjoni u tinvolvi produzzjoni, distribuzzjoni u konsum. Spjega fil-qosor **kull waħda** minnhom.

(i) produzzjoni: _____
_____ (2)

(ii) distribuzzjoni: _____
_____ (2)

(iii) konsum: _____
_____ (2)

(25 marka)

Taqsim F: Agħzel WIEHED mit-temi li ġejjin u ikteb madwar 120 kelma dwaru.

1. Ċerti bidliet seħħew bil-mod u ħafna nies ma ndunawx bihom. Agħti **żewġ** eżempji ta' bidliet soċjali li seħħew fil-familja u fid-dinja tax-xogħol. Iddeskrivi kif il-ħajja nbidlet permezz tagħhom.
2. Insibu tipi differenti ta' konsumaturi. Semmi **tlieta** minnhom u fisser l-imġiba tagħhom meta jmorru jixtru.
3. Semmi xi vantaġġi u żvantaġġi tas-sistema demokratika.

(25 marka)
